LAUSUNTO

6.10.2025

Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi
Eduskunta

Viite: E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta kommentoida valtioneuvoston selvitystä komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi.

MTK tukee valtioneuvoston avointa linjaa, jonka mukaan EU:n kokonaiskustannuksia Suomelle tulee pyrkiä laskemaan. Kuten selonteossa todetaan, esitettyihin asioihin liittyy epävarmuutta, minkä vuoksi komission esityksen kokonaiskustannuksista saadaan tässä vaiheessa vain karkea arvio. Komissio esittää budjetin oleellista kasvattamista tasolle 1,26–1,35 % BKTL:sta muun muassa elpymisvälineen takaisinmaksun vuoksi. Suomen maksuosuus EU:n budjetista on nyt noin 1,7 %, mikä tarkoittaisi noin miljardin euron vuosittaista lisäpanostusta EU:n yhteisiin toimiin. Yksinkertaistaen MFF-esitystä kasvatetaan von der Leyenin ensimmäisen kauden velkojen hoitoon tarvittavilla varoilla. Muutoin muutos tarkoittaa maatalous- ja koheesiorahojen supistamista kilpailukyvyn ja turvallisuuden rahoittamiseksi.

Mitä jäsenmaksulla saadaan, on perinteinen kysymys. Toimivat sisämarkkinat ovat mittava etu, ja yhteisesti toteutetuilla toimilla saavutetaan hyötyjä verrattuna siihen, että jokainen jäsenmaa toimisi erikseen. Käytännössä joudutaan kuitenkin poliittisesti laskemaan kustannuksia suhteessa jäsenmaan kokonaissaantoon. Kuten valtioneuvosto toteaa, saatavilla olevin tiedoin vaikutuksia on vaikea arvioida. Suomen kannalta keskeistä on, miten maatalouden ja maaseudun kehittämiseen kohdistuvat varat allokoidaan, millä säännöillä EU:n itärajarahastoa käytetään ja miten kilpailukykyä käytännössä kehitetään.

Suomen kanta, jonka mukaan esitetty kokonaisrahoituksen taso on liian korkea, on vaikea toteuttaa, kun Suomi samalla korostaa sitoutumistaan EU:n yhdessä sovittuihin poliittisiin prioriteetteihin. Vääjäämättä Suomen nettomaksuasema on kasvamassa uusien toimien, kuten turvallisuuden ja kilpailukyvyn, perusteella. Budjettia supistettaessa esitetty maatalousrahoituksen puolustaminen voi olla uhattuna. Kuten selonteossa todetaan, menestyminen maatalouden rahoituksen turvaamisessa on nettomaksuosuuden kannalta olennainen tavoite.

EU-rahoituksen ehdollisuudessa ja tulosperusteisuudessa MTK kannattaa Suomen linjaa, jossa korostetaan maakohtaisten komission suositusten ei-sitovaa luonnetta osana NRP-suunnitelmien laadintaa. Suomi suhtautuu avoimesti tulosperusteisuuden vahvistamiseen rahoituksen vaikuttavuuden parantamiseksi. Suomen näkemyksen mukaan etenkin jäsenvaltioille suoraan kohdistuvan rahoituksen tulosperusteisuus vahvistaisi EU-rahoituksen vaikuttavuutta sekä tehostaisi EU-varojen käyttöä. Tulosperusteisuuden osalta Suomen esittämä näkökulma on tärkeä; erityistä huomiota tulisi kiinnittää tavoitteiden mitattavuuteen ja prosessien läpinäkyvyyteen.

Komission tavoitteena on nykyistä joustavampi rahoituskehys, mikä johtaa siihen, että viljelijät eivät voi olla varmoja erityisesti tulotukiluonteisen NRP-rahoituksen toteutumiseen.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

LAUSUNTO

6.10.2025

Joustavuus parantaa EU:n kykyä reagoida toimintaympäristön muutoksiin, mutta samalla rajoittaa esimerkiksi eläinten hyvinvointiin tai ympäristötoimiin sitoutumista. Tuemme Suomen linjausta, jossa korostetaan, että toimet tulisi toteuttaa siten, että löydetään riittävä tasapaino joustavuuden, ennakoitavuuden ja kurinalaisen budjetoinnin välillä.

Puolustuksen osalta MTK muistuttaa, että kokonaisturvallisuudessa ruokaturva on keskeisessä roolissa, kuten myös NATOn ajattelussa. On huomattava kaksoiskäyttöisyys erityisesti maaseudun liikenneyhteyksien kunnostamisessa puolustuksen tarpeisiin, jolloin ne palvelevat myös maaseudun elinkeinoja, kuten maa- ja metsätaloutta sekä matkailua. Tämä toimintamalli nostaa kilpailukykyrahaston myös maaseudun elinkeinojen käyttöön.

Komission esityksessä maataloudelle korvamerkitty rahoitus laskee merkittävästi. EU:n tasolla pudotus on noin 20 %, mikä vastaa selvityksessä mainittua 263 miljardia euroa. Suomen kannan mukaan korvamerkitty osuus on liian pieni. Selvityksessä arvioidaan, että maatalouden ja koheesion rahoitus vähenisi 10–15 %, mikä huomioi myös NRP:n kohdentumisen maatalouteen ja koheesioon. Joustovaraa on haettu NRP-suunnitelmiin noin 64 miljardia euroa ennakoimattomiin tilanteisiin ja kriiseihin varautumiseksi.

Vaikka maatalous- ja maaseutualueet ovat yksi painopiste, rahoituskehysesitys kohtelee niitä kireästi. Tukimuodot ja toimenpiteet jatkuvat nykymallin mukaisina, mutta rahoitukseen sisältyy suuria muutoksia. Korvamerkittyyn osuuteen sisältyy jatkossa suorien tukien ja tuotantosidonnaisten tukien lisäksi maaseuturahaston toimenpiteistä epäsuotuisten alueiden tuet, ympäristö- ja ilmastotoimet, riskienhallintavälineiden tukeminen, luonnonmukaisen tuotannon tuki, eläinten hyvinvointikorvaukset, nuorten viljelijöiden tuet ja investointituet. Laaja korvamerkitty osuus on Suomen kannalta tärkeä laskentamallissa.

MTK:n mielestä on tärkeää, että maatalouden tulotuen ulkopuolella oleviin toimenpiteisiin käytetään NRP-suunnitelman mukaista muuta rahoitusta, jossa jatkossakin kansallinen osarahoitus ylittää merkittävästi EU-minimin (30 %), kuten Suomen kannassa todetaan. On myös varmistettava, että maatalous ja maaseutu saavat rahoitusta myös maakohtaisesti allokoitavasta kilpailukykyrahastosta ja hyötyvät tutkimusohjelmista.

MTK tukee komission esitystä, jonka mukaan tukia tulee kohdentaa erityisesti niille, jotka niitä eniten tarvitsevat; erityisesti nuorille ja uusille viljelijöille, naisille, perheviljelmille ja pienviljelijöille sekä viljelijöille, joilla on sekä kasvi- että eläintuotantoa tai jotka toimivat luonnonhaitta-alueilla. Komission esitykseen sisältyvä suoran tulotuen degressiivisyys on osa valmistautumista EU:n seuraavaan laajentumiseen. MTK kannattaa tulotuen leikkaamista, mutta komission esittämiä rajoja pitää merkittävästi korottaa ja samalla huolehtia siitä, että esimerkiksi kohdennus nuoriin ei aiheuta tukileikkauksia aikaisemmin kuin muille viljelijöille.

MTK tukee Suomen kantaa, jonka mukaan tukia tulee kohdentaa nykyistä vahvemmin aktiivisille tuottajille, jotka harjoittavat maataloustoimintaa ja edistävät ruokaturvaa. Tämä tarkoittaa komission ehdotuksen mukaisesti, että eläkettä saavat jäisivät tulotuen ulkopuolelle.

MTK:n käsityksen mukaan järjestelmämuutos ei aiheuta suurta muutosta LEADER-rahoitukseen, kun jäsenmaat ovat jatkossakin velvollisia kohdentamaan rahoitusta LEADER-toimintaan.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

LAUSUNTO

6.10.2025

MTK toteaa, että ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden yksinkertaistaminen ei johda rahoituskehysesityksen mukaan ympäristö- ja ilmastovelvoitteiden vähenemiseen tuen saamisen ehtona, koska nykyiset vaatimukset ovat kaikille pakollisia toimenpiteitä (vrt. nykyinen ehdollisuus).

MTK:n mielestä ennallistamisessa ensisijaisesti tulee rajata ennallistamistoimet mahdollisen rahoituksen asettamiin puitteisiin. Toissijaisesti on korostettava mahdollisuutta hyödyntää laajasti eri välineitä ennallistamistoimien rahoitukseen.

MTK tukee Suomen kantaa, jonka mukaan rahoituskehyksessä tulee huomioida Suomen itäisten ulkoraja-alueiden erityistilanne. MTK muistuttaa, että maa- ja metsätalous ovat keskeisiä elinkeinoja alueen elinvoimaisuuden säilyttämisessä. Valittujen tukimuotojen tulee kannustaa myös maa- ja metsätalouden harjoittamiseen alueella osana kokonaisuutta.

Johan Åberg
maatalousjohtaja MTK

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi